

til Skolelærer for fornævnte Skoledistrikt. Embedets Indtægter ere: 1) 6 Tdr. Rug og 35 Tdr. Byg efter Kapitelstaxt; 2) Amtsstueløn 48 Kr.; 3) Skolepenge ca. 60 Kr.; 4) Kirkesangerløn 20 Kr.; 5) Offer og Accidenser ca. 320 Kr.; 6) som Kirkebyens Skolelærer 20 Kr.; 7) 3 Favne Bøgebrænde af Statsskovene og 184 Tdr. Tørv af Kommunen i Kulmaal til Skolen og eget Brug; 8) Fourage 128 L \bar{u} Hø og 192 L \bar{u} Halm; 9) 9 Tdr. Strandsand til Skolen og eget Brug og 10) fri Bolig samt Brugen af en Jordlod paa 6 Tdr. Land. Kaldets Reguleringssum er 1744 Kr.

B. Enkelte Foranstaltninger.

1. Forskjellige Bygningssager.

1. Værdiansættelse af det kemiske Laboratoriums Bygninger i Ny Vestergade.

Ved Skrivelse af 26de September 1890 tilstillede Kirke- og Undervisningsministeriet Konsistorium en Skrivelse fra Bestyreren af Universitetets kemiske Laboratorium, hvori foresloges at afhænde dettes Bygning i Ny Vestergade efter Indflytningen i den nye Bygning i Sølvgade til Brug for en farmaceutisk Læreanstalt, og begjærede i den Anledning en Udtalelse om, til hvilken Pris den nævnte Bygning med dertil hørende Grund skjønedes at kunne ansættes. Under 31te Oktober s. A. indsendte Konsistorium en Erklæring fra Kvæstor, hvori nærmere meddeltes, til hvilken Værdi Bygningen i sin Tid var kjøbt samt hvilke Udgifter der derefter vare medgaaede til dens Omdannelse og Vedligeholdelse. Efter de Oplysninger, der vare indhentede om Salg af en tilstødende Grund, og efter Nutidens Priser paa Bygninger i det Kvarter, hvori Laboratoriet er beliggende, maatte Bygningen med Grund efter Kvæstors Skjøn ansættes til en Værdi af 200000 Kr., ved hvilken Ansættelse dog ikke var medtaget Laboratoriets Inventarium.

2. Benyttelse af Lokaler i Universitetets Bygninger mod St. Pederstræde og Studiestræde m. m.

I Anledning af et af Professor Thrige indgivet Andragende om Leje af den polytekniske Læreanstalts tidligere Bygning i Studiestræde til Brug for en Skole (de danske Vaabenbrødrers Skole), meddelte Kirke- og Undervisningsministeriet i Skrivelse af 8de September 1890 Konsistorium, at der i ovennævnte Bygning vilde blive overladt Professor Thrige 8 Værelser samt et mindre Værelse til Kontor og om muligt et Lokale til Gymnastikundervisning fra 15de September s. A. indtil Videre og senest indtil April Flyttedag 1891 mod en Betaling af 1450 Kr., at erlægge med Halvdelen strax og Halvdelen 1ste Januar 1891, dog paa Vilkaar, at de af Universitetet allerede givne Tilsagn, saaledes overfor de Massmannske Søndagsskoler, blev at respektere af Lejeren, hvorhos det var en Selvfølge, at Universitetet kun overdrog de paagjældende Lokaler, saaledes som de stode hen, uden nogensomhelst Forpligtelse til Udgift for at hjælpe paa Forholdene, og at Lejeren var forpligtet til at erstatte al den Skade, der for-

rsagedes af Disciplene eller Andre ved Benyttelsen af Lokalerne samt rigt paa Trapperne, i Gaarden og Haveanlægget.

— I Bygningen ved Studiestræde var der ligeledes overladt Selskabet de Massmannske Søndagsskoler nogle Lokaler til Benyttelse uden andet vederlag end Erstatning for Lys og Varme. Da denne Benyttelse ophørte ved Bygningens Omdannelse til Kvæsturens Brug anholdt Direktøren for ovennævnte Skoler om Tilladelse til fra de af dem hidtil benyttede Lokaler at erholde overladt — uden Betaling eller dog mod ringe Betaling — endel andre Inventarium, Tegneborde og nogle Bænke samt Gasarme og Lamper. Statsrådet og Konsistorium havde erklæret, at de ovennævnte Gjenstande, der vare overladte i Bygningen af den polytekniske Lærestanstalt, vare uden Værdi for Universitetet, meddelte Kirke- og Undervisningsministeriet under 17de Juli 1891 Direktionen, at der Intet fandtes at erindre imod, at de ommeldte Genstande overtoges af Skolerne uden Vederlag.

— I Skrivelse af 11te Oktober 1890 anholdt Sanginspektør, Kantor og Musikant om, at der i den polytekniske Lærestanstalts forrige Bygninger maatte overladt ham Lokaler til Afholdelse af Øvelser i Messesang og Sang- og Musikexamen for Lærere og Lærerinder og til de af Kirke- og Undervisningsministeriet oprettede Kursus i Orgelspil samt mulig ogsaa til Frue Kirkekors Øvelser. Under 25de s. M. meddelte Konsistorium, at det i og for sig erkjendte det for ønskeligt, at Universitetet kunde skaffe Lokale til Afholdelsen af Undervisningen i den til Pastorseminariet knyttede Messesang, men da det ikke paa nogen Maade saae sig istand til at afse det nødvendige Rum til Afholdelse af Examen i Sang og Musik, hvortil der alt andet end maatte skaffes et andet Lokale, trøstede Konsistorium sig ved Tanken på, at der i dette Rum ogsaa vilde kunne afholdes Øvelserne i Messesang.

3. Foranstaltninger med Hensyn til Brændsels- og Gasforbrug m. m. i den nye polytekniske Lærestanstalt.

Paa Grund af en Klage i »Nationaltidende« over Røgen fra Skorstenen i den nye Bygning forlangte Kirke- og Undervisningsministeriet under 5de Marts 1890, da det ønskede gjort, hvad der kunde gjøres for at forandre Røgen, Lærestanstaltens Yttringer om Sagen. Det overdroges i den Anledning Docenterne Borch og Aug. Thomsen at foretage en Undersøgelse af Kjedelanlægget, og da ifølge denne enhver Ulempe af Røg fra Skorstenen vilde kunne undgaaes ved Anvendelse af belgiske Kul alene eller iblandet noget Newcastle Dampkul, meddelte Ministeriet under 28de Maj s. A., at det ansaa det for rigtigst, at der ved Fyringen saavidt muligt udelukkende benyttedes belgiske Kul.

— Næsten al den Gas, som benyttes i Laboratoriet, bruges til Kogning, men da alle Lærestanstaltens Afdelinger i den tidligere Bygning forsynedes med Gas gennem en og samme Maaler, kunde der ikke godt der søges opnaaet nogen Reduktion i Prisen for Gassen. Da Gasforsyningen for Laboratoriet i den nye Bygning derimod er adskilt fra de øvrige Lokaler og sker gennem særskilte Maalere, blev der andraget hos Kjøbenhavns

Magistrat om, at Prisen paa Gassen, som bruges i Laboratoriet, for største Delen maa blive beregnet efter Prisen for Kogegas. Under 16de December 1890 tilstod Magistraten dette, idet den bestemte, at $\frac{9}{10}$ af Gasforbruget i Laboratoriet betales efter Taxten for Kogegas og $\frac{1}{10}$ efter Taxten for Belysningsgas.

— Da det var meget ønskeligt, at de Utætheder, Brud og andre Fejl, som let kunne opstaa ved de mange Gas- og Vandledninger i Læreanstaltens nye Bygning, saa hurtigt som muligt kunne rettes uden at maatte vente paa, at en Gas- og Vandmester blev hentet, og da Læreanstalten i sin Fyrbøder havde en Mand, der kunde udføre slige Reparationer, henvendte Læreanstalten sig under 24de Marts 1891 til Kjøbenhavns Magistrat med Anmodning om at give dens Fyrbøder Bemyndigelse til at udføre Gas- og Vandmesterarbejde paa Anstalten, saalænge han forblev i dens Tjeneste. Under 10de April s. A. meddelte Magistraten, at den vilde give Fyrbøder Mohrbutter omtalte Bemyndigelse, naar han fra Vandinspektøren og Gasværksbestyreren præsterede Erklæringer om, at henholdsvis en Vandledning og en Gasledning, lagt af ham selv paa egen Haand, var befunden tilfredsstillende. Efterat disse Arbejder vare udførte og bedømte, erholdt han den 1ste Juli s. A. den begjærede Bemyndigelse.

— Strax efter Læreanstaltens Indflytning i den nye Bygning lod den renholde Gadestrækningen baade udfør Bygningen til Østerfarimagsgade og til Sølvgade, saaledes som det var sket under Opførelsen. Da imidlertid Arealet udfør Anstalten til Sølvgaden ejes af Kommunen, antog man, at det ikke kunde paahvile Anstalten at renholde denne Gadestrækning, og for at faae en bestemt Afgjørelse af dette Spørgsmaal, blev Magistraten tilskreven derom. Denne meddelte under 27de November 1890, at det ikke kunde paahvile Læreanstalten at renholde Sølvgade, hvorimod denne maatte sørge for Renholdelse af Fortov og Kjørebane i Østerfarimagsgade indtil Gadens Midte samt af de Gangstier og Kjøreveje, som findes paa det mellem Anstalten og Sølvgade liggende Areal indenfor en Linie i 15 Alens Afstand fra Anstaltens Façadelinie mod sidstnævnte Gade.

— I Slutningen af 1890 nægtede vedkommende Kontrahent for Bortkjørslen af Dagrenovationen at bortføre denne fra Læreanstalten, men efter Henvendelse herfra til Politiet, fik han af dette Paalæg om at udføre dette Arbejde. Senere beklagede Kontrahenten sig hos Magistraten over daglig at maatte bortføre fra Anstalten c. 2 Tdr. Affald af en Art, som han ikke mente at være forpligtet til at bortføre, idet han kun ansaa sig for bunden til at bortføre indtil $\frac{1}{4}$ Td. Magistraten anmodede i den Anledning under 8de Januar 1891 om en Udtalelse om, hvori Affaldet bestaaer, og hvorfra det hidrører med en omtrentlig Angivelse af de Mængder, der findes af de forskellige Arter Affald.

Som Svar herpaa meddeltes der under 20de s. M., at Affaldet bestaaer dels i det sædvanlige Husaffald fra Boligerne af de derværende 7 Familier og Fejeskarn fra de øvrige Lokaler, hvilket ansloges til henved 1 Td. daglig, dels i Aske og deslige fra Fyrstederne ved Dampkjedlerne, hvilket Affald antoges at udgjøre noget over 1 Td. daglig. Da Dampkjedlerne tjene til Opvarming af næsten alle Læreanstaltens Lokaler, træder Affaldet fra disses

steder altsaa istedetfor Affaldet fra Kakkelovne, som kun undtagelsesvis rytttes, og da væsenligst kun, naar ingen almindelig Opvarmning finder d. Mængden af Affald fra Fyrstederne er sikkert betydeligt mindre, end vilde blive fra Kakkelovne, hvis disse anvendtes i de mange og store kaler. Magistraten fastslog derefter, at Kontrahenten skulde bortføre alt aldet.

II. Universitetets Landsbykirker.

1. Ledøje Kirkes Restauration.

Da det i Efteraaret 1883 havde vist sig, at tidligere Revner i Ledøje Kirkes Hvælvinger havde udvidet sig, medens nye vare fremkomne, og Kirken i det Hele ved et extraordinært Provstesyn var funden at være i en meget brøstfældig Tilstand, blev der til Forebyggelse af Ulykkestilfælde besluttet en foreløbig Istandsættelse af denne Kirkebygning. Med Hensyn til dens nødvendige Istandsættelse udtalte Kammerherre Worsaae samt Retsraaderne Herholdt og Heinrich Hansen i en fra dem indhentet samlet Erklæring, at det i Betragtning af Kirkens sjeldne Form og arkitektoniske Betydning turde være rettest at undersøge, hvorvidt det ogsaa med Hensyn til Plads og Bekostninger vilde være ønskeligt og muligt at bringe den derved mindre omfattende Kirke tilbage i dens oprindelige Skikkelse som større Dobbeltkirke. Kirke- og Undervisningsministeriet anmodede i den Anledning Professor Storek om at tage Kirken i Øjesyn og fremkomme med flere Forslag samt Overslag over dens Restauration. Et saadant Forslag til Kirkens Tilbageførelse til dens oprindelige Skikkelse som Grundtanke blev afgivet og bifaldet af det særlige Syn. Paa Finanslovforslaget for 1887—88 blev derefter optaget det paa Overslaget opførte Beløb af 60394 Kr. 80 Ø., idet Ministeriet bemærkede, at ifølge sagkyndig Erklæring var Istandsættelsen af dette i sin Art enestaaende Mindesmærke paa Grund af dets faldne Tilstand paatrængende fornøden.

Under Finanslovforslagets Behandling i Folketinget blev fornævnte Beløb ved 2den Behandling nedsat til 40459 Kr. 80 Ø., jfr. Rigsdagstidende for 1886—87 Tillæg B Sp. 711—12 og 1083—84, men ved 3die Behandling blev det foreslaaede Beløb, 60394 Kr. 80 Ø., bevilget, jfr. Rigsdagstidende for 1887 s. A. Tillæg B. Sp. 1471—72.

I Skrivelser af 8de Februar og 7de Marts 1889 indberettede Konsistorium til Ministeriet, at Siddepladsernes Antal i Underkirken ved Restaurationen var blevet formindsket, saaledes at det var blevet mere nødvendigt end hidtil ogsaa at benytte Overkirken til Menighedens Brug, hvilket imidlertid var forbundet med den største Ulempe, da der kun var Adgang ad en meget smal Vindelppe. Konsistorium foreslog derfor, at der anbragtes en Trappe i Taarnets første Etage, som var Vaabenhus, samt bemærkede tillige, at den eneste Ulempe, hvorpaa man vilde kunne faae nogen Forestilling om Kirkens Uensartethed og Karakter, var ved at gaa op i Overkirken. Ved Skrivelse af 17de Marts s. A. bifaldt Ministeriet, at fornævnte Trappe anbragtes. Paa Forslaget til Lov om Tillægsbevilling for 1889—90 optoges hertil 1594 Kr.

60 Ø., hvortil under Forslagets Behandling i Folketinget yderligere kom 905 Kr. 40., altsaa et samlet Beløb af 2500 Kr., jfr. Rigsdagstidende for 1889—90 Tillæg B. Sp. 1393—94, 1147—48 og 2247—48.

Til Kirkens Hovedstandsættelse var der herefter bevilget ialt 62894 Kr. 80 Ø. Udgiften i Finansaarene 1887—88 til 1890—91 udgjorde ialt 64408 Kr. 6 Ø., altsaa en Overskridelse af 1513 Kr. 26 Ø., der blev tilladt ved Ministeriets Skrivelse af 12te Juni 1891.

Endvidere blev der til Planering af Kirkegaarden, Ommuring og delvis Fornyse af Ringmuren paa Finanslovforslaget for 1890—91 optaget og bevilget et Beløb af 4120 Kr.

Efterat Istandsættelsen af Kirken var tilendebragt, afgav Professor Storek til Ministeriet følgende Beretning om, hvad der var udført.

»I Henhold til den af Ministeriet approberede Plan, der gik ud paa at sætte en nødvendig Istandsættelse i Forbindelse med en Rekonstruktion af den øverste, tildels afbrudte Del af denne her i Landet enestaaende Dobbeltkirke, begyndte Arbejderne i Maj 1887 med Nedbrydningen af Vaabenhuset og Taarnets Istandsættelse.

Taarnet er opført i den senere Middelalder og saaledes endel yngre end selve Kirken, som maa henføres til den romanske Stils Slutningsperiode. Da Taarnet, hvis Gavle vare forsynede med Kamme og Blændingsdekorationer af almindelig Art, var for lavt til at kunne bringes i Harmoni med den restaurerede Kirke, blev det forhøjet med 10 Alen, efterat Fundamenterne vare udbedrede og dets underste Del istandsat og forstærket paa Vestsiden med Støttepiller. — Efterat det ved Forsøg var godtgjort, at en Gjentakelse af de nedbrudte Gavlformer vilde skade den restaurerede Kirkes Helhed, fik Gavlene en anden Form, som dog ikke afveg fra Taarnets Karakter.

Til Taarnets Sydside henlagdes Indgangen til Kirken.

Koret. Af Kirkebygningen var Koret bedst bevaret, og dette maatte da danne Udgangspunktet for Restaurationen. Forslaget gik ud paa at dele det i to Stokværk overensstemmende med Skibet, og i Lighed med hvad der er Tilfældet med flere udenlandske Dobbeltkirker, f. Ex. Schwartz-Rheindorf ved Rhinen. En fremsat Formodning om, at det havde haft hele Bygningens Højde og altsaa været fælles for Under- og Overkirken — ligesom i Helligaandskirken i Visby paa Gulland —, blev ikke bekræftet, idet der ved Nedbrydningen af den tilstedeværende spidsbuede Korhvelving og de til dens Understøttelse opførte Hjørnepiller fremkom fuldstændig sikre Beviser for en oprindelig Tvedeling. Skjoldbuerne og de halvrunde Hvelvingsbærere vare nemlig bevarede ganske i Lighed med hvad der allerede før Restaurationen kjendtes fra den tilbagestaaende Del af det øverste Kor, hvis Øst- og Vestvæg da tjente som Taggavle. Korets Vægge vare beklædte indvendig med Kridtsten, der imidlertid vare saa mishandlede ved Indhugninger til Kalkpudsens Fastgjørelse, at de tildels maatte fornyes. Enkelte væsentlige Partier kunde dog bibeholdes. Af de oprindelige Vinduer var i det underste Kor kun Østsidens bevarede — i det øverste foruden Østsidens cirkelrunde med firfliget Lysaabning forsynede Vindue tillige Resterne af Nord- og Sydsidens. Udvendig var Korets, af røde Munkesten

ørte og med svagt fremspringende Lisener forsynede Murværk i god
nd. Paa Nord- og Sydsiden af det underste Kor bleve Vinduerne om-
rede i Overensstemmelse med det paa Østsiden bevarede; i Korets øverste
m fuldførtes de efter det tilstedeværende oprindelige Anlæg.

Skibet. Ligesom for Korets Vedkommende var der en aldeles bestemt
given med Hensyn til Istandsættelsen af det kvadratiske ved fire Granit-
er inddelte Skibs Indre.

Søjlerne med rigt smykkede og meget ejendommelige Kapitæler kunde
ares urørte, ligesaa de 8 Hvelvinger, der spænde over Rummet mellem
lerne og Ydervæggene. Hvelvingerne have de fra den romanske Stils
tingsperiode almindelige, af 3 Stave sammensatte Ribber. De vare i
ernes Løb blevne ganske uformelige ved Tilføjelsen af et tykt Lag Puds,
nu fjernedes. Den midterste Hvelving havde omtrent samme Udseende
de øvrige, men maatte dog forudsættes at være en senere Tilføjelse fra
Tid, da Overkirken blev opgivet og den aabne Midterforbindelse mellem
ne og Underkirken maatte lukkes. Dette bekræftedes ogsaa ved dens
ltagelse. Den var muret af forskjelligartet Materiale, nemlig almindelige
nkesten, formede Kridtsten, Ribbesten m. m. I den løse Kalk fandtes
2 Skilling fra 1761, hvoraf dog Intet tør sluttet med Hensyn til Hvel-
gens Alder. De fire Sider i den oprindelige Aabning vare bevarede
n Indhugninger for den tilføjede Hvelving.

Skibets østlige Væg var beklædt med Kridtsten, men ogsaa her vare
e meget ødelagte paa Grund af Indhugninger til Pudsens Fastgjørelse.
dtstensbuen med Omgivelser mellem Skibet og Koret var tilstede, men
e Buen saa faldefærdig, at den maatte omsættes. Væggen blev restau-
t med Kridtsten, med hvilket Materiale Skibets øvrige Vægge, der stode
ursten, ogsaa bleve beklædte. Af de tidligere Vinduer var den øverste
af Buerne bevaret, men ikke i et saadant Omfang, at deres Størrelse
de bestemmes. For at tilvejebringe tilstrækkeligt Lys bleve de nye
duer murede noget bredere end det tør forudsættes, at de oprindelige
e været. Ved en i den nyere Tid foretagen Istandsættelse var den
le Vindeltrappe til Overkirken borttaget. Enkelte Spor af den vare dog
nu tilstede ovenover Hvelvingerne, og Oplysninger om det Manglende
e bevarede i en af mig i 1863 foretagen Opmaaling af det dengang
nu tilstedeværende Trappeanlæg.

Ved det øverste Skibs Gjenopførelse kunde man ligesom i Koret i alt
sentligt, holde sig til de tilstedeværende Spor af det Oprindelige. Den
lige Væg med Skjoldbuer og Korbue — alt beklædt med Kridtsten —
d nogenlunde godt. Af Skjoldbuernes Inddeling fremgik det, at Rummet
de været hvælvet ganske som nedenunder, og at Hvelvingerne ogsaa her
atte have støttet sig til 4 Søjler anbragte over Underkirkens. Desværre
e disse Søjler sporløst borte.

Ligesom i Underkirken havde kun den østlige Væg Kridtstensbeklæd-
g, det Øvrige var Munkesten. Kridtstensbeklædningen gennemførtes
saa her. Ved Nedbrydningen af Gesimsen fandtes det gamle Vinduesanlæg
a Nordsiden — dog kun i et Skiftes Højde. Vinduerne havde i Hoved-
gen samme Plads som de ved Restaurationen anbragte. Breden var hen-

holdsvis 12, 12 $\frac{1}{2}$ og 14 Tommer. At Kridtstenen kun forekom som Beklædning i Koret og paa Skibets østlige Væg saavel i Under- som i Overkirken tydede paa en Ombygning eller rettere Hovedstandsættelse af Skibet, ved hvilken dog Underkirkens Hvelvinger ere blevne uberørte, og for en saadan talte ogsaa Karakterforskjellen mellem Korets og Skibets Ydre. Koret tilligemed Skibets østlige Mur havde — som allerede omtalt — svagt fremspringende Lisener, medens Skibets Nord- og Sydside ligesom dets Hjørner vare forsynede med Støttepiller, hvis Forspring var 10 Tommer og Højde over Sokkelen 7 Alen 16 Tommer. Med Hensyn til den indre Sammenhæng mellem Ydermurene og Pillerne, da fremkom der under Restaurationen ikke nogen bestemt Oplysning. At dømme efter Muren over dem synes de aldrig at have været højere end angivet. De vilde altsaa kun have naaet c. 1 Alen 18 Tommer op over Overkirkens Gulvlinie og kunne derfor ikke have haft nogen Betydning for Overkirkens Hvelvinger. Den Omstændighed, at Koret, hvis Hvelving spænder over en Flade, som er mere end dobbelt saa stor som hver af Skibets Hvelvinger, ikke havde Støttepiller og heller ikke behøvede dem, uagtet Korets Murtykkelse ikke var større end Skibets, taler ogsaa for, at de ikke have Noget at gjøre med det oprindelige Anlæg. Medens Koret og Skibet havde en fremspringende, med svag hulet Skraakant forsynet Granitsokkel, havde Støttepillerne en glat i Murfladen liggende Sokkel. Ved dens Udtagelse viste det sig imidlertid, at Skraakanten virkelig var tilstede; men den var vendt nedad — et Forhold, som synes at kunne forklares saaledes, at man ved Støttepillerens Anlæg har trukket Sokkelstenene frem der, hvor Pillerne skulde staa, men for at undgaa Arbejdet og Vanskelighederne ved ogsaa at tilvejebringe Skraakanten paa Siderne og Sømmeskjæringen med Skibets Sokkel har man vendt Skraakanten nedad. At denne vendte opad paa to af Hjørnepillerens Sokkel modbeviser i hvert Tilfælde ikke Rigtigheden af denne Slutning. Yderligere maa det tilføjes, at der i Støttepillerens Fyldmur fandtes profilerede Ribbesten af samme Form som anvendt ved Underkirkens Hvelvinger.

Inden Restaurationsprojektets Approbation var der anket over de balvrunde Stave, som efter dette skulde afløse Støttepillerne. Vel var der intet Bevis for, at der oprindeligt havde været anvendt saadanne, men de stode dog i god Samklang med Behandlingen af Korets Murflader og med andre Murstenskirker fra samme Periode.

I denne Forbindelse maa det anføres, at paa et Par af de Sokkelsten som der var vendt op og ned paa, var Skraakanten borthugget i en Længde, som omtrent svarede til de foreslaaede Staves Brede. Denne Borthugning lader sig jo ikke med Bestemthed forklare, men der er en Mulighed for, at den netop er foretaget for at optage Foden for Rundstave.

Sammenholdes Karakteruoverensstemmelserne i Bygningens forskjellige Partier med de Oplysninger, som forekom under Restaurationen, synes Meget at tale for, at Overkirken er opgivet i Slutningen af Middelalderen, og at en Hovedstandsættelse, ved hvilken Kirkens Form undergik en saa væsentlig Forandring, ved den Lejlighed er foretaget. Mulig er Taarnet tilføjet ved

me Lejlighed, thi havde dette været opført, medens Overkirken endnu d, er der al Grund til at antage, at det vilde have faaet en større Højde.

Af den oprindelige Gesims kunde man paa Grund af den Forandring, den var undergaaet, ikke vente at finde noget Spor. Den nye Gesims medes da efter Forbilleder fra den Periode, hvortil Kirken maa henføres.

Det nye Tagværk dækkedes med Munketegl, og Kirken forsynedes med grender og Lynledning. Vinduerne fik blyindfattede Ruder af Cathedral-s. Et Varmeapparat indlagdes og Omgivelserne nærmest Kirken bleve uledede og brolagte samt forsynede med Vandafløb.

En paatænkt let Dekoration paa Hvælvingerne har man man maattet ætte, indtil Murværket er blevet fuldstændig tørt. Restaurations-ejderne vare saa vidt fremskredne, at Kirken kunde tages i Brug af nigheden den 1ste Januar 1889.

Da der fremkom Ønske om en bekvemmere Adgang til Overkirken, aldt Ministeriet Anlægget af en større Trappe, som fik Plads under Taarnet, og Hvælvingen da maatte nedbrydes. Taarnhallen danner nu Forstue vel for Under- som Overkirken.

Af Kirkens Inventarium, der skriver sig fra Istandsættelsen efter Midten dette Aarhundrede, blev det paa Grund af de forandrede Højdeforhold tvendigt at fjerne Altertavlen.

Ministeriet har skaffet Kirken en smuk Prædikestol fra 1581, som ligere har været anbragt i Skjørring Kirke.

2. Andre Sager vedkommende Landsbykirkerne.

Efter Indstilling af Eforus for Kontoen til Landsbykirkernes Forskjønelse bifaldt Konsistorium under 12te November 1890, at der anskaffedes 5 sekroner til Overkirken i Ledøje Kirke samt 2 Petroleumslamper til abenhuset og Trappen i samme Kirke, saaledes at Udgifterne, for Lysekronerne 70 Kr. pr. Stk. og for Petroleumslamperne 10 Kr. pr. Stk., ialt 0 Kr., afholdtes af samme Konto for Finansaaret 1890—91.

— Ligeledes bifaldt Konsistorium under 3die December 1890, efter Efori Indstilling, at et Beløb af 14 Kr., der var medgaaet til Opforgyldingen af Ledøje Kirkes Kalk og dennes Forsyning paa Foden med et lille ucifix i oldnordisk Stil afholdtes af fornævnte Konto for Finansaaret 90—91.

— Under 14de Jannar 1891 bifaldt Konsistorium, efter Efori Indstilling, et til Anbringelsen af de til Ledøje Kirke anskaffede Lysekroner med et Beløb af 40 Kr. 75 Ø. afholdtes af fornævnte Konto for Finansaaret 90—91.

— Til Anskaffelse og Anbringelse af et Tæppe for Indgangsdøren i Arnby Kirke, 25 Kr., og Anskaffelsen af Kokosmaatter til Stolene i samme rke, c. 100 Kr., bifaldt Konsistorium under 11te Februar 1891, at der maatte udbetales ialt c. 125 Kr. af det paa fornævnte Konto bevilgede Beløb for Finansaaret 1890—91; der blev ialt brugt 111 Kr. 98 Ø.

— Under 3die Februar 1891 udbad Kirke- og Undervisningsministeriet sig Konsistoriums Erklæring om, hvorvidt en Ledøje Kirke tilhørende Altertavle kunde afgives til Grædstrup Kirke.

Konsistorium bemærkede i denne Anledning i Skrivelse af 24de April s. A., at fornævnte Altertavle efter Kirkens Restauration ikke længere blev benyttet som Altertavle, da det tidligere Alter ikke passede og ønskedes erstattet af et nyt. Billedet — en Kopi af C. A. Jensen (1827) efter Rubens, forestillende Christus paa Korset med Jerusalem i Baggrunden — var et virkelig godt Maleri, som man nødig vilde skille sig ved og som Kirken havde særdeles god Brug for. Man burde derfor gjøre, som man havde gjort i den Staten tilhørende Kirke i Ballerup, hvor Restaurationen ogsaa medførte et nyt Alter; den tidligere Altertavle blev da anbragt for Enden af Sideskibet, hvor den gjorde en fortrinlig Virkning. I Ledøje Kirke vilde Maleriet kunne faae en ligesaa god Plads paa Væggen tilvenstre for Korbuen, der nu var aldeles nøgen, medens Væggen tilhøjre indtoges af Prædikestolen. Konsistorium mente derfor, at man ikke burde afhænde denne værdifulde Prydelse, men tvertimod bevare og anvende den til Bedste for Kirken selv.

Ved Ministeriets Skrivelse af 14de Maj 1891 bifaldt Ministeriet, at Altertavlen ikke afgaves til Grædstrup Kirke.

— Under 22de April 1891 bifaldt Konsistorium, efter Indstilling fra Kontoen til Landsbykirkernes Forskjønnelse, at der til Anskaffelsen og Anbringelse af et nyt Alter af brændt Ler og et nyt Knæfald til Ledøje Kirke maatte anvendes et Beløb af c. 1100 Kr. af fornævnte Konto, saaledes at 660 Kr. af dette Beløb afholdtes paa Kontoen for Finansaaret 1890—91 og Resten c. 440 Kr. paa Kontoen for Finansaaret 1891—92. Da Forfærdigelsen af et Alter af brændt Ler ikke vilde lykkes og denne Plan maatte opgives, bifaldt Konsistorium under 7de November 1891, efter Efori Indstilling, at fornævnte 1100 Kr. maatte anvendes til Anskaffelsen af et nyt Alter af Træ samt at den derved foranledigede større Udgift, c. 650 Kr., maatte afholdes af fornævnte Konto med c. 400 Kr. for Finansaaret 1891—92 og Resten, c. 250 Kr., for Finansaaret 1892—93.

— Efterat der i 1889 var rejst Spørgsmaal om Fjernelse af en Del Træer paa Ledøje Kirkegaard, for at Kirken bedre kunde træde frem i sin restaurerede Skikkelse, men Sagen, da Synet modsatte sig Træernes Borttagelse, ved Kirke- og Undervisningsministeriets Skrivelse af 14de Juni s. A. var bleven afgjort derhen, at Ministeriet ikke fandt Anledning til at forandre Noget i de daværende Forhold, saalænge Præst og Menighed ikke fremkom med Ønske om Træernes Fjernelse, blev der under 1ste Maj 1891 af Konsistorium indsendt et af Præsten anbefalet Andragende fra alle Grundejerne i Sognet, der havde Ligsteder paa Kirkegaarden, om, at denne maatte blive ordnet af en sagkyndig Haand, særlig med Hensyn til Beplantningsforholdene. Under 8de August s. A. meddelte Ministeriet Konsistorium, at Kirkesynet den 24de Juni s. A. havde bifaldet en af Universitetet som Kirkeejer antydet Plan for Beplantning m. m. af Kirkegaarden.

— Efter Indstilling fra Eforus for Kontoen til Landsbykirkernes Forskjønnelse, bifaldt Konsistorium ved Skrivelse af 10de Juli 1891, at der

en Tilskud til Udgifterne ved Restaureringen af Altertavlen i den Universitetet tilhørende Smørum Kirke maatte udredes et Beløb af 400 Kr. af nævnte Konto for Finansaaret 1891—92. Paa Universitetets Bygningskonto for samme Finansaar var der blevet bevilget et Beløb af 2250 til en Restauration af Alteret. Efterat Altertavlen var nedtaget, viste sig imidlertid, at alle de oprindelige Egetræs Tavler med Indskrifter vare dækkede af Jernplader med moderne Indskrifter, ligesom de oprindelige leder vare dækkede af moderne Malerier. For at bringe Altertavlen, som var udført i Aaret 1614, tilbage til dens oprindelige Udseende, blev fornyet Beløb af 400 Kr., hvilken Udgift ikke var paaregnet, bevilget.

— I Henhold til Kvæstors Indstilling bifaldt Konsistorium ved Skrivelse af 10de Oktober 1890, at der meddeltes Frøken Fog paa Oliviasminde Tilladelse til for et Tidsrum af 40 Aar at holde indhegnet et Gravsted paa Sæby Kirkegaard, af Areal 25 □ Alen, beliggende ved den nordlige Kirkemur adskilt ved en brat Skraaning fra det tilgrænsende, Proprietær Simonsen hørende Gravsted, mod at der af hende til Universitetets Kasse indbetaltes en Kjødsels Afgift af 1 Kr. pr. □ Alen for hver 20 Aar, eller for 40 Aar 20 = 50 Kr., saaledes at det endvidere tillodes, at der udlagdes en smalt beløb paa den foran nævnte bratte Skraaning.

— Efter Indstilling fra Kvæstor bifaldt Konsistorium ved Skrivelse af 10de November 1890, at der meddeltes Gaardejer Anders Svendsen i Sundvester Tilladelse til for et Tidsrum af 50 Aar at holde indhegnet et Gravsted paa Taarnby Kirkegaard, af Areal 33¹/₄ □ Alen, mod at der til Universitetets Kasse indbetaltes en Kjødsels Afgift af 1 Kr. pr. □ Alen for hver 20 Aar, eller for 50 Aar 33¹/₄ × 2¹/₂ = 83 Kr. 13 Ø.

— Ligeledes bifaldt Konsistorium, efter Kvæstors Indstilling, ved Skrivelse af 9de April 1891, at der meddeltes Hans Bertelsens Enke i Sundrup Tilladelse til for et Tidsrum af 40 Aar at holde sit Familiegravsted paa Sæby Kirkegaard, stort 15 □ Alen, indhegnet, mod at der til Universitetets Kasse indbetaltes en Kjødsels Afgift af 1 Kr. pr. □ Alen for hver 20 Aar, ialt 30 Kr.

— Endelig bifaldt Konsistorium, efter Indstilling fra Kvæstor, ved Skrivelse af 3die Juni 1891, at der meddeltes Peder Jensen i Grevinge Tilladelse til for et Tidsrum af 50 Aar at holde indhegnet et Gravsted paa Grevinge Kirkegaard, af Areal 24 □ Alen, mod at der til Universitetets Kasse indbetaltes en Kjødsels Afgift af 1 Kr. pr. □ Alen for hver 20 Aar, eller for 50 Aar 24 × 2¹/₂ = 60 Kr.

III. Forskjellige Sager.

Det ved Reskript af 8de Oktober 1883 anordnede kirkelige Raads Medlemmer have, ligesom i de foregaaende Aar, været holdte i Konsistoriums Festsal i September Maaned 1890.

— Rigsdagens Aabningsmøde fandt Sted i Oktober 1890 i Universitetets Festsal.

— Universitetets Festsal har, som sædvanlig, været overladt Studentersangforeningen til Afholdelse af Koncerter.

— Et Andragende om at benytte et af Universitets Auditorier til hver Søndag Formiddag i 2 Timer at lade foretage Korindstudering af »Filharmonisk Korforenings Kor« blev ikke bevilget af Konsistorium.

— Ved Skrivelse af 24de Juni 1891 bifaldt Ministeriet, at Universitetets Udgiftspost 5 a, Udgifter ved Konsistorium, for Finansaaret 1890—91 maatte overskrides med et Beløb af 207 Kr. 41 Ø. Overskridelsen hidrørte væsentligt fra forøgede Udgifter til Skrivematerialier og Bogbinderarbejde.

— Under 24de Juni s. A. bifaldt Ministeriet, at et Beløb af 223 Kr. 60 Ø. for Trykning af Fakultets-Betænkninger vedrørende den paatænkte Reform af det lærde Skolevæsen afholdtes af Universitetes ekstraordinære Udgifters Konto for Finansaaret 1890—91.

— Ligeledes bifaldt Ministeriet under s. D. at følgende Udgifter afholdtes af samme Konto:

For Trykning af et Kort over Jerusalem til Universitetsprogrammet til Reformationsfesten i 1890, 101 Kr. 40 Ø.

For Tæppetøj til Professorernes nederste Aftrædelsesværelse i Universitetsbygningen, 190 Kr. 08 Ø.

For Opvarmning af Universitetets Festsal i Anledning af Komitémøde til Bedømmelse af Skitser til et Maleri i Salen, 3 Kr., Opsyn og Rengjøring i Anledning af Udstilling af disse Skitser, 28 Kr., og for Opstillingen af Skitserne 22 Kr.

For Opmaaling af Sæby Kirkegaard og Udfærdigelse af Begravelsesprotokol over samme, 318 Kr. 25 Ø., og for Opmaaling af Ledøje Kirkegaard og Udfærdigelse af et Kort over samme, et Restbeløb af 32 Kr.

— Ved Skrivelse af 16de Oktober 1890 bifaldt Ministeriet, at der af fornævnte Konto for Finansaaret 1890—91 udbetaltes Overretsprokurator Mundt et Honorar af 75 Kr. for Konferencer og Møder i Retten i en af forhenværende Undergartner ved botanisk Have A. Hansen mod Havens Direktør anlagt, senere hævet Sag om Lønning.

— Ved Skrivelser af 18de December 1890 samt 3die Februar og 16de Juni 1891 bifaldt Ministeriet, at der afholdtes et Beløb af 270 Kr. for Opmaaling, Tegninger og Beskrivelse af nogle Embeds- og Tjenesteboliger af samme Konto.

— Under 18de Marts 1891 bifaldt Ministeriet, at der af samme Konto udbetaltes Universitetspedel Petersen et Honorar af 150 Kr. for Udarbejdelsen af et Register til det matematisk-naturvidenskabelige Fakultets Diarium for Tiden fra 18de Februar 1878 til 13de November 1890.

— For 20 nye Guldplader til Doktorringe blev der ifølge Ministeriets Skrivelse af 14de August 1890 udbetalt den kongelige Mønt udover den Pris, hvortil de blive at sælge, nemlig 13 Kr. 50 Ø. pr. Stk., tilsammen 270 Kr., et Beløb af 97 Ø., hvilket sidste Beløb afholdtes af Universitetets ekstraordinære Udgifters Konto for Finansaaret 1890—91.

— I Henhold til Ministeriets Skrivelse af 15de Maj 1891 er der udbetalt den kongelige Mønt for Prægning m. m. af 20 Stkr. nye Prismedailler 126 Kr. 07 Ø. af Kommunitetets ekstraordinære Udgiftskonto for samme Finansaar.

— Under 3die December 1890 bevilgede Konsistorium, at der af den Vedligeholdelse af Rahbeks Mindestøtte i Universitetets Legatkasse destaaende rentebærende Kapital maatte uddrages 157 Kr. 49 Ø. for i forening med den kontante Beholdning af 24 Kr. 51 Ø. at anvendes til Rækning af Udgifterne ved en Hovedreparation af Mindestøtten, saaledes at denne Hovedreparation kom til at omfatte en Ombytning af den daværende Kurstenssokkel med en ny af hugget Granit.

— Bibliothekar og Assistent ved Universitetets botaniske Have, Dr. Kolderup Rosenvinge, indsendte i Sommeren 1890 til Kirke- og Undervisningsministeriet et Andragende om Understøttelse til Undersøgelse af Plantevæksten i de danske Have. Han bemærkede i den Anledning, at den Lyngbye i 1819 udgav sit store og fortrinlige Værk »Tentamen Hydrobotanologiæ Danicæ«, havde de danske Botanikere kun i saare ringe Grad beskæftiget sig med Havalgerne. Det betydeligste Værk: Ørsted, *De regionibus marinis. Hauniæ 1844*, behandlede kun Øresunds Plantevæxt og kom paa en Tid, da Kjendskab til Algerne i mange Retninger stod langt tilbage. Siden den Tid vare disse Undersøgelser næsten ganske blevne forsømte herhjemme, og vi stode i den Retning betydelig tilbage for vore nabolande. Særlig i Tydskland vare Undersøgelserne over Havets Dyreliv og Planteliv blevne drevne med stor Iver og fra Statens Side understøttede med betydelige Midler, efterat der i Kiel var blevet oprettet en »Commission zur wissenschaftlichen Untersuchung der deutschen Meere«. Som Resultat af disse Undersøgelser forelaa blandt Andet: »Algenflora der westlichen Ostsee, deutscher Antheils« og »Atlas deutscher Meeresalgen«, begge udgivne i 1889 af Professor Reinke i Kiel. Inden disse Arbejde vare afsluttede, havde Professor Reinke forespurgt ham, om der fra dansk Side vilde blive gjort Noget for Undersøgelser i samme Retning, da han i modsatald ønskede at tage en Del af de danske Farvande ind med i sit Undersøgellesomraade, og havde, da Dr. Kolderup Rosenvinge meddelte, at det var hans Agt at tage fat paa en omfattende Undersøgelse af de danske Havets Vegetation, indskrænket sine Undersøgelser til den tydske Del af Østersøen. Allerede af denne Grund turde det være klart, at der var Trang til Undersøgelser for Danmarks Vedkommende, og det var næppe nødvendigt nærmere at paavise den store videnskabelige Interesse, som et nøjere Kjendskab til Plantelivet i de danske Farvande maatte have. Disse Undersøgelser vilde danne et Sidestykke til og et nødvendigt Supplement til de zoologiske Undersøgelser, der i 1883-86 vare blevne foretagne af Dr. J. G. Joh. Petersen paa Kanonbaaden »Hauch«, hvorved Kjendskabet til Dyrelivet i Kattegat i saa væsentlig Grad var blevet fremmet, og de vilde sandsynligvis, ligesom disse, kunne faae Betydning for adskillige Spørgsmaal, som vedrøre Fiskeriet, alene af den Grund, at Plantevæksten direkte eller indirekte betinger alt Dyreliv i Havet. Den Opgave, han havde stillet sig, vilde i Hovedtrækkene blive følgende: at undersøge 1) hvilke Planterterter der forekomme i de danske Have; 2) deres Udbredelse indenfor Omraadet, særligt i Forhold til Vandets og Havbundens kemiske og fysiske Beskaffenhed, samt den Rolle de enkelte Arter spille i Vegetationens Sammensætning paa de forskjellige Steder; 3) dettes biologiske Forhold til

Aarstiderne o. s. v. For at løse disse Opgaver vilde det være nødvendigt at foretage omfattende Undersøgelser, som vilde strække sig over flere Aar. Saavidt muligt agtede han at benytte den biologiske Station, som ydede fortrinlige Betingelser for den Slags Undersøgelser; men da denne sandsynligvis blev liggende i længere Tid paa samme Sted, maatte han søge paa anden Maade at komme omkring til de forskjellige Dele af de danske Farvande. Forhaabentlig vilde det blive ham muligt undertiden at komme ombord i Kanonbaaden »Hauch« eller et andet af de til Fiskeriinspektion benyttede Skibe. I det Hele tænkte han at tilbringe henved 3 Maaneder af det næste Aar paa (eller ved) Søen, hvilken Tid han dog af praktiske Grunde agtede at dele i adskillige mindre Ture.

Direktøren for botanisk Have, Professor Dr. Warming anbefalede paa det Varmeste Andragendet, idet han fremhævede Ønskeligheden af, at de paagældende Undersøgelser kunde blive foretagne, og bemærkede tillige, at Dr. Kolderup Rosenvinge var fortrinlig forberedt til Foretagelsen af fornævnte Arbejder.

Paa Finanslovforslaget for 1891—92 blev stillet Forslag om en Understøttelse paa 1000 Kr. aarlig i 4 Aar til fornævnte Undersøgelser. Forslaget blev bevilget af Rigsdagen og 1000 Kr. optaget som første Bidrag paa Kirke- og Undervisningsministeriets Budget for Finansaaret 1891—92 under Kommunitetets Udgiftspost 14.

— Ved Skrivelse af 7de Juli 1891 bevilgede Konsistorium, efter Indstilling fra Inspectores qvæsturæ, at der udbetaltes Universitetskvæstor Hørring til en Rekreatjonsrejse et Beløb af 600 Kr. af Legaternes Overskudsfond.

— Under 13de August 1890 tilstod Ministeriet Kredslæge H. A. Nielsen et Beløb af 300 Kr. af Kommunitetets ekstraordinære Udgifters Konto for Finansaaret 1890—91 som Understøttelse til Trykning af en Doktordisputats.

— Ved Skrivelse af 27de September 1890 bifaldt Ministeriet, at der udbetaltes Rengjøringskone i Kvæsturen, Madam Weisler, til Hjælp til Udgifter ved hendes Mands Begravelse et Beløb af 50 Kr. af Universitetets ekstraordinære Udgifters Konto for samme Finansaar.

— Under 13de November s. A. bifaldt Ministeriet, at der udbetaltes Universitetsportner K. Jensens Enke 100 Kr. til Dækning af Udgifterne ved hendes Mands Begravelse, saaledes at Beløbet afholdtes under Universitetets Udgiftspost 6 c for Finansaaret 1890—91 paa forventet Tillægsbevilling.

— Under 16de Februar 1891 bifaldt Ministeriet, at der udbetaltes P. Andersen for at passe Fyringen i Universitetsbygningen under Fyrbøderens Sygdom et Beløb af 36 Kr. af Universitetets ekstraordinære Udgifters Konto for fornævnte Finansaar.